

OKSANA SHKURGAN

INSTYTUT SZTUKI, POLSKA AKADEMIA NAUK

PIEŚŃ DO MATKI BOSKIEJ W PODKAMIENIU „NAJŚWIĘTSZA
NIEBIOS I ZIEMI KRÓLOWA” STANISŁAWA LEDÓCHOWSKIEGO
W DRUKU „INSCRIPTIONES SANCTI MONTIS SACRATISSIMI
ROSARII” (LWÓW 1724)

Z biografii Stanisława Ledóchowskiego h. Szaława (ok. 1666–1725), marszałka generalnego konfederacji tarnogrodzkiej, wojewody wołyńskiego (od 26 III 1724 r.), żarliwego katolika, który wspierał finansowo kościoły i klasztory, a wśród nich klasztor oo. dominikanów w Podkamieniu (obecnie Podkamień w rejonie brodzkim w obwodzie lwowskim na Ukrainie), ale także starał się o utrwalenie pozycji Kościoła greckokatolickiego na Wołyniu, wiadomo, że był autorem ułożonych po polsku i po ukraińsku pieśni nabożnych¹.

Informację o pieśniach Ledóchowskiego wprowadził do literatury jeszcze w trzecim ćwierćwieczu XIX w. Sadok Barącz (1814–92), dominikanin, historyk, przeor klasztoru w Podkamieniu. Opublikował on najpierw liczący jedenaście zwrotek tekst pieśni *Najświętsza niebios i ziemi królowa*, opatrując go tytułem *Pieśń o Najświętszej Maryi Pannie w Podkamieniu, ułożona przez Stanisława Ledochowskiego Wojewodę Wołyńskiego* i dodając, że należało ją wykonywać na „ton” pieśni *Bądź pozdrowiona Panienko Marya*², a następnie wydał także (w transliteracji alfabetem łacińskim) tekst siedmiu zwrotek ukraińskojęzycznej pieśni *Preczystaja Diwo, Maty Ruskocho kraju*, również przypisując jego autorstwo Ledóchowskiemu³. Należy zaznaczyć, iż w swoich studiach Barącz powoływał się na archiwalia klasztoru dominikańskiego w Podkamieniu, nie wskazując konkretnych źródeł, z jakich pochodziły edytowane przez niego utwory. Poinformował jednak, że po raz pierwszy wspomniana pieśń maryjna autorstwa

1 Józef Gierowski, „Ledóchowski Stanisław”, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. 16, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1971, s. 629–632.

2 Sadok Barącz, *Wiadomość o klasztorze WW. OO. Dominikanów w Podkamieniu*, Lwów 1858, s. 30–32, a także: tegoż, *Dzieje klasztoru WW. OO. Dominikanów w Podkamieniu*, Tarnopol 1870, s. 159–160; tegoż, *Cudowne obrazy Matki Najświętszej w Polsce*, Lwów 1891, s. 224–225.

3 S. Barącz, *Dzieje klasztoru*, op. cit., s. 160–161; tegoż, *Cudowne obrazy*, op. cit., s. 225.

Ledóchowskiemu była drukowana we Lwowie w roku 1724. Wiedział też o istnieniu niewielkiego druku *Inscriptiones Sancti Montis Sacratissimi Rosarii* (Lwów 1724), ale nie wspominał o obecności w tym wydawnictwie jakichkolwiek pieśni⁴.

Treść karty tytułowej tego lwowskiego druku była znana bibliografom co najmniej od około połowy wieku XIX⁵, ale dopiero niecałe pół wieku później, w opisie tej pozycji w *Bibliografii polskiej* Karola Estreichera pojawiła się informacja, że na końcu wydawnictwa została zamieszczona polskojęzyczna „Pieśń o Najśw. P. Maryi od JW. JMci Pana Stanisława Ledochowskiego W[o]jewo]dy Wołyńskiego niegdy całej Rz[ecz]p[ospol]l[i]tej skonfederowanej W. J[enera]lnego Marszałka, złożona na ten ton, jakim się śpiewa: Bądź pozdrowiona Panienska Marya” (incipitu jej tekstu słownego w bibliografii nie podano)⁶. Po kilku latach, powołując się na wcześniejszą pracę Sadoka Barącz⁷, Karol Estreicher wskazał na opublikowaną we Lwowie w roku 1724 *Pieśń o Najsław. Maryi Pannie w Podkamieniu* autorstwa Stanisława Ledóchowskiego, lecz także nie przytoczył incipitu jej tekstu, nie podał też miejsca przechowywania druku, w którym została wydana⁸.

W początkach XX w. grekokatolicki duchowny Josyp Zastyrec, powołując się na informacje udzielone przez mnicha podkamienieckiego klasztoru i tamtejsze archiwa, podobnie jak i wcześniej Sadok Barącz, pisał o Ledóchowskim jako autorze dwóch pieśni (ukraińskojęzycznej i polskojęzycznej) do Matki Boskiej w Podkamieniu (*Пречиста Діво, Маму Руського краю* oraz *Najświętsza niebios i ziemi królowa*), a także w celu udowodnienia tej atrybucji przeprowadził porównanie poetyckich tekstów tych pieśni oraz stwierdził, iż wyszły one spod pióra jednego autora⁹. Do takich wniosków Barącz i Zastyrec wyciągniętych na podstawie nieznanego bliżej materiału źródłowego miał zastrzeżenia ukraiński historyk literatury, pedagog i poeta Wasyl Szczurat (1871–1948)¹⁰. Natomiast informację o polskojęzycznej pieśni do Matki Boskiej Podkamienieckiej zamieszczonej na końcowych kartach druczku *Inscriptiones Sancti Montis Sacratissimi Rosarii* powtórzył (również nie podając jej incipitu słownego) w początkach drugiej dekady XX w. historyk ukraińskiej literatury Mychajło Wozniak (1881–1954). Nadto Wozniak wyraził przypuszczenie, że fakt, iż Ledóchowski stworzył tekst tej polskiej pieśni, został uznany za argument pozwalają-

4 S. Barącz, *Wiadomość o klasztorze*, op. cit., s. 29, 32.

5 *Obraz bibliograficzno-historyczny literatury i nauki w Polsce, od wprowadzenia do niej druku po rok 1830 włącznie, z pism Janockiego, Bentkowskiego, Ludwika Sobolewskiego, Ossolińskiego, Juszyńskiego, Jana Winc. i Jerz. Sam. Bandtków i t. d. Wystawiony przez Adama Jochera*, t. 3, Wilno 1857, nr 8987, s. 499.

6 Karol Estreicher, *Bibliografia polska*, t. 18, Kraków 1901, s. 581.

7 S. Barącz, *Wiadomość o klasztorze*, op. cit., s. 30–32.

8 K. Estreicher, *Bibliografia polska*, t. 21, Kraków 1906, s. 141.

9 Josyp Zastyrec, „Pro avtora pisni: «Prečistaâ Divo Mati ruskogo kraû», *Bogoslovskij Visnik* 3 (1902) nr 2, s. 152–155. Por: Ūrij Medvedik, *Ukraińs'ka dubovna pisnâ XVII–XVIII stolit'*, L'viv 2006 (= Īstorîâ ukraińs'koï muzyki. Vip. 15: Doslidžennâ), s. 122–123.

10 Vasyl' Šurat, *Īz studij nad počaiv's kim Bogoglasnikom. Kvestii avtorstva i času povstannâ deâkih pisen'*, L'viv 1908, s. 38.

cy przypisać mu także autorstwo ukraińskojęzycznej pieśni do Matki Boskiej w Podkamieniu, chociaż ta rozpowszechniona przez Sadoka Barączca, a potem także Josypa Zastyrca atrybucja nie znajduje potwierdzenia w źródłach¹¹.

Przywoływane z *Bibliografii polskiej* lwowskie druki z 1724 r. odnotowano w opublikowanym w pierwszej połowie lat osiemdziesiątych XX w. katalogu starych druków wydanych na Ukrainie, w którym tylko w przypadku *Inscriptiones Sancti Montis Sacratissimi Rosarii* (Lwów 1724) podano jego ówczesne miejsce przechowywania – Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie¹². Nieznajomość choćby incipitów tekstów pieśni spowodowała, że nawet w najnowszej literaturze brak informacji, czy w wydawnictwach tych opublikowano dwie różne, czy tę samą pieśń Ledóchowskiego¹³. W świetle najnowszych badań Jurija Medwedyka ten pobożny szlachcic był prawdopodobnym twórcą tekstów dwóch pieśni opublikowanych anonimowo w obszernym zbiorze pt. *Богогласник*, pierwszej zawierającej nuty antologii ukraińskich pieśni religijnych z XVII i XVIII w., wydanej w poczajowskiej drukarni oo. bazylianów w latach 1790–91. Chodzi o pieśń do Najświętszej Panny „Cudotwornej” Poczajowskiej *Panno, oraz Matko Boska Ruskiego kraiu* (nr 116) oraz wzmiankowany już utwór ku czci Matki Bożej w Podkamieniu (nr 134)¹⁴ (badacz dopuszcza jednak możliwość, że pieśń napisał wojewoda ruski Jan Stanisław Jabłonowski (1669–1731))¹⁵. Według Medwedyka pieśń *Najświętsza niebios i ziemi królowa* ułożono orientacyjnie pod koniec drugiej ćwierci wieku XVIII, a anonimowy przekaz jej tekstu pochodzi z znanego temu badaczowi jedynego egzemplarza edycji *Pieśni o Najsświętszej Maryi Pannie* (Lwów 1752), stanowiącej aktualnie konwolut z osiemnastowiecznym rękopisem pt. *Жуміє св. мученика Мукуму* przechowywanym w Oddziale Rękopisów Lwowskiej Narodowej Naukowej Biblioteki Ukrainy im. W. Stefanyka, w zespole

11 Mihajlo Voznák, *Materiáli do istorii ukrains'koj piseni i virsi. Teksti i zamitki*, L'viv 1914 (= Ukraïns'korus'kij arhiv 10), s. 450.

12 Źródła te notują: Ā[kim] P[rokopovič] Zapasko, Ā[roslav] D[mitrovič] Īsaēvič, *Pam'atki knižkovogo mistectva. Katalog starodrukiv, vidanih na Ukraïni*, kn. 2, č. 1: (1701–1764), L'viv 1984, nr 1029, 1031, s. 38.

13 Ū. Medvedik, *Ukraïns'ka dubovna pismná*, op. cit., s. 123–124.

14 Ū. Medvedik, „Avtori pisen' počaivs'kogo «Bogoglasnika» (džereloznavčo-tekstologične doslidženná)”, w: *Ad Fontes: z istorii ukrains'koj muziki XVII – počatku XX st.: vibrani statii, materiali, recenzii*, L'viv 2015, s. 455–456; *Bogoglasnik Pěsni blagogovějnyja (1790/1791): Eine Sammlung geistlicher Lieder aus der Ukraine*, wyd. Hans Rothe we współpracy z Jurijem Medvedykiem, t. 2, Jurij Medvedyk, *Der Bohoblasnyk von Počajiv: Das erste gedruckte ukrainische Liederbuch mit geistlichen Liedern aus dem 17. und 18. Jahrhundert*, Köln–Weimar–Wien 2016 (= Bausteine zur Slavischen Philologie und Kulturgeschichte. Neue Folge. Reihe B: Editionen. Band 30, 2), s. 247–248, 341–343, 367–368. Na temat cieszącej się wielką popularnością wśród unitów pieśni *Препицта Діво, Маму Руського краю*, wydawanej także w polskich kancjonałach proveniencji rzymskokatolickiej poczynając od lat sześćdziesiątych do osiemdziesiątych XVIII w., zob. Ūrij Medvedik, „Z istorii stvorenná ta pobutuvanná dvoch shidnogalic'kih ikonoslavl' nih kantiv 20-h rokiv XVIII stolitá”, w: *Musica Galiciana: kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-książęcej do roku 1945)*, red. Leszek Mazepa, t. 5, Rzeszów 2000, s. 45–52.

15 Zob.: Ū. Medvedik, „Avtori pisen'”, op. cit., s. 455; tegoż, *Bogoglasnik Pěsni blagogovějnyja (1790/1791)*, op. cit., s. 244, 341. Por. V. Šurat, op. cit., s. 38.

Antona Pietruszewicza (=АЦП) o sygn. 259¹⁶. W tej lwowskiej publikacji zachował się też najstarszy – zdaniem Medwedyka – obecnie znany drukowany (w transliteracji alfabetem łacińskim) anonimowy przekaz ukraińskojęzycznej pieśni *Preczystaia Diwo, Maty Ruskoho kraiu*¹⁷.

Dostępny w zbiorach Gabinetu Starych Druków warszawskiej Biblioteki Uniwersyteckiej wspomniany egzemplarz wydania *Inscriptiones Sancti Montis Sacratissimi Rosarii* (Lwów 1724) nie był jak dotąd przedmiotem badań. Jak ustaliłam, druk ten, w formacie in 8^o, jest kompletny, liczy osiem kart, bez okładki, a na końcowych kartach zawiera tekst polskojęzycznej pieśni do Matki Boskiej w Podkamieniu *Najświętsza niebios i ziemi królowa* opatrzony adnotacją „Pieśń o Najsświętszej Pannie MARYI, od Jaśnie Wielmożnego Jmści Pana STANISŁAWA LEDOCHOWSKIEGO Woiewody Wołyńskiego, niegdy caley Rzeczy-pospolitey zkonfederowaney Wielkiego Generalnego Marszałka, złożona na ten ton, iakim się śpiewa: Bądź pozdrowiona Panienko MARYA &”¹⁸. Przekaz pieśni składa się z jedenastu zwrotek poetyckiego tekstu (zob. Aneks). Drugi egzemplarz tego wydawnictwa zawierający tekst tej samej pieśni maryjnej ułożonej przez Ledóchowskiego jest mi znany z autopsji ze zbiorów Działu Starych Druków Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu¹⁹.

Na podstawie tych dwóch egzemplarzy *Inscriptiones Sancti Montis Sacratissimi Rosarii* można nie tylko potwierdzić autorstwo Stanisława Ledóchowskiego w odniesieniu do pieśni poświęconej Matce Boskiej Podkamienieckiej *Najświętsza niebios i ziemi królowa*, ale również uznać, że została ona ułożona co najmniej w początkach lat dwudziestych XVIII w., a wydana na krótko przed śmiercią Stanisława Ledóchowskiego, zaraz po tym, jak 26 III 1724 r. został wojewodą wołyńskim (pozwolenie na druk nosi datę 10 IV tegoż roku).

Ponad ćwierć wieku później tekst pieśni *Najświętsza niebios i ziemi królowa*, jak wspomniano wyżej, opublikowano anonimowo w śpiewniku *Pieśni o Najsświętszej Maryi Pannie* wydanym w 1752 r. w drukarni bractwa św. Trójcy, aktywnie działającej przy lwowskim kościele katedralnym. Oprócz wzmiankowanego lwowskiego egzemplarza tego wydawnictwa (jak ustaliłam niestety nieposiadającego obecnie karty tytułowej oraz ostatniej strony zawierającej przekaz tekstu pieśni *Preczystaia*

16 Ū. Medvedik, *Ukraïns'ka duhovna pisnâ*, op. cit., s. 123, 125–126; tegoż, „Ukraïns'ki duhovni pisni u pol's'kih ta pol's'komovnih starodrukah 1717–1797 rokiv”, w: *Ad Fontes: z istorii op. cit.*, s. 110–111.

17 Ū. Medvedik, *Ukraïns'ka duhovna pisnâ*, op. cit., s. 125. Zob. także: Mihajlo Voznâk, „Z kulturnogo žyttâ Ukraïni XVII–XVIII vv.”, *Zapiski Naukovogo Tovaristva im. Ševčenko* 108 (1912), s. 62–63; tegoż, *Materiâli do istorii Ukraïns'koï pisni*, op. cit., s. 343–344.

18 *Inscriptiones Sancti Montis Sacratissimi Rosarii apud RR. Patres Sacri Ord: praedicatorum provinciae Russiae prope civitatem Podkamien inter fines Russiae et Vólhyniae ab Anno 1464, celeberrimi in dioecesi Luceoriensi*, Reimpresae Leopoli Typis Soc. Jesu, 1724 (PL-Wu 4g.15.2.140, k. [A₇v–A₈v]).

19 *Inscriptiones Sancti Montis Sacratissimi Rosarii*, Lwów 1724 (PL-WRzno XVIII-685-II, k. [A₇v–A₈v]). W tym miejscu pragnę wyrazić najserdeczniejsze podziękowania Pani dr Dorocie Sidorowicz-Mulak, Kierownik Działu Starych Druków Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, za udostępnienie interesującego mnie egzemplarza tego lwowskiego wydania z zasobów ksiąźnicy.

Diwo, Maty Ruskoho kraiu), autorce niniejszego komunikatu jest znany także jeden kompletny egzemplarz druku *Pieśni o Najświętszej Maryi Pannie* przechowywany dziś w zbiorach Biblioteki Warszawskiej Prowincji Braci Mniejszych Kapucynów w Zakroczymiu. Pieśń *Najświętsza niebios i ziemi królowa* opublikowano w tej edycji jako drugi utwór wśród sześciu śpiewanych ku czci obrazu Najświętszej Maryi Panny w Podkamieniu, ukoronowanego w dniu 15 VIII 1727 r. w miejscowym klasztorze oo. dominikanów²⁰. Nieznani nam bliżej redaktorzy tego niewielkiego drukowanego śpiewnika nie podali imienia i nazwiska autora omawianej pieśni maryjnej, ale za to umieścili na karcie tytułowej dość istotne informacje wskazujące, iż utwory wydane w nim zostały „złożone od I. Wielmożnych, y Wielmożnych panów polskich”, a także „wyrażonych w przeszłych edycjach różnych tychże pieśni nieraz drukowanych tak we Lwowie, iako też w Warszawie. Teraz przedrukowane we Lwowie”. Ten ostatni zapis w szczególności dowodzi, iż przypisywana pióru Ledóchowskiego (poczynając od prac Sadoka Barączka i Josypa Zastyrcy) pieśń *Пречиста Диво, Мату Руського краю*, opublikowana jako szósty utwór w tym lwowskim śpiewniczku również anonimowo w transliteracji alfabetem łacińskim z adnotacją „Ruskim textem od pewnego nabożnego złożona”²¹, miała także wcześniejsze, nieznane dziś wydanie. Najstarszy znany obecnie anonimowy przekaz jej tekstu poetyckiego pochodzi z rękopiśmiennego śpiewnika sporządzonego w 1734 r. we wsi Kamienna na Łemkowszczyźnie²².

Kwestia atrybucji ukraińskojęzycznej pieśni do Matki Boskiej w Podkamieniu *Пречиста Диво, Мату Руського краю* wymaga niewątpliwie dalszych badań, w szczególności odnalezienia jej przekazów w osiemnastowiecznych źródłach drukowanych przed rokiem 1752. W związku z tym, że dotychczas z literatury przedmiotu i katalogów bibliotecznych nic nie wiadomo o odnotowanej w *Bibliografii polskiej* Karola Estreichera edycji pt. *Pieśń o Najsław. Maryi Pannie w Podkamieniu* (Lwów 1724) Stanisława Ledóchowskiego, jak również nie jest znany incipit tekstu pieśni z tego druku, obecnie można jedynie uznać za bardzo prawdopodobne, że była to pieśń *Najświętsza niebios i ziemi królowa*, której tekst znamy z wydania w *Inscriptiones Sancti Montis Sacratissimi Rosarii*.

20 *Pieśni o Najświętszej Maryi Pannie które się śpiewaiaą przed Iey Cudownym Obrazem, Koronami Watykańskimi ukoronowanym od Oycy S. Benedykta XIII w Roku 1727. dnia 15. sierpnia u WW. OO. Dominikanów, na Świętej Górze Rozańcowej, nad miastem Podkamieniem Cetnerowskim, złożone od I. Wielmożnych, y Wielmożnych panów polskich wyrażonych w przeszłych edycjach różnych tychże pieśni nieraz drukowanych tak we Lwowie, iako też w Warszawie. Teraz przedrukowane we Lwowie, Lwów, w Drukarni SSS. Trojcy, 1752 (PL-ZAKRk XVIII P 001244, k. [A₃r–A₃v]).*

21 *Ibid.*, k. [B₄r–B₄v].

22 *Bogoglasnik Pěsni blagogovějnyja (1790/1791)*, op. cit., s. 341.

ANEKS

Najświętsza niebios i ziemi królowa

1. Najświętsza niebios i ziemi królowa
Najczystsza Panno, Matko Jezusowa,
Ruskiego Pani wielowładna kraju
Orędowniczko ludzkiego rodzaju.
2. Tyś sobie miejsce ku łask swych świadczeniu
Obrała Górę w mieście Podkamieniu,
Byś tym²³ sposobniej zapadłych wejrzała
W grzechu, jaskiniach, i łatwiej dźwigała.
3. Masz szeptum²⁴ w rękach, znać żeś Monarchini,
Masz w drugiej Syna, ten wszystko uczyni,
Co tylko zechcesz. Więc zażyj swej mocy,
Ku Twoich wiernych poddanych pomocy.
4. Twoja to własność, dać zdrowie schorzałym,
Chorym²⁵ chód, ślepym wzrok, życie zmartwiałym,
Ratować wszystkich w potrzebach będących
Pewną nadzieją Ciebie wzywających.
5. Czy możesz w świecie większy być kalika²⁶,
Nędzarz mizerny, nade mnie grzesznika?
Świat, czart i ciało, tak mnie zatłumili,
Że ledwo tchnienie wolne zostawili.
6. Więc póki jeszcze tchu trochę mam w sobie,
Z ufnością wołam Marya ku Tobie:
Wspomnij na zaszczyt swojego imienia,
Dźwignij mię Pani moja z Podkamienia.
7. Przebłagaj Boga, niechaj nie pamięta
Zbrodni, w których mię trzyma złość przekłeta,
Niech się zmiłuje, bowiem litość Jego
Większa, nizeli złość świata całego.

23 W przywoływanych pracach Sadoka Barącza w edycji pieśni *Najświętsza niebios i ziemi królowa*: „tem”, zob.: *Wiadomość o klasztorze*, op. cit., s. 30; *Dzieje klasztoru*, op. cit., s. 159; *Cudowne obrazy*, op. cit., s. 224.

24 W pracach Barącza: „berło”, zob.: *Wiadomość o klasztorze*, op. cit., s. 31; *Dzieje klasztoru*, op. cit., s. 159; *Cudowne obrazy*, op. cit., s. 224.

25 W druku *Pieśni o Najsświętszej Maryi Pannie*. Lwów 1752 (PL-ZAKRk XVIII P 001244, k. [A₃r]): „Chromym”. W pracach Barącza: „Chromym”, zob.: *Wiadomość o klasztorze*, op. cit., s. 31; *Dzieje klasztoru*, op. cit., s. 159; *Cudowne obrazy*, op. cit., s. 224.

26 W pracach Barącza: „kaleka”, zob.: *Wiadomość o klasztorze*, op. cit., s. 31; *Dzieje klasztoru*, op. cit., s. 159; *Cudowne obrazy*, op. cit., s. 224.

8. Prezentuj swoje i świętych zasługi,
A temi wypłać grzechów moich długi,
Uproś straconą szatę niewinności
Dla macierzyńskiej u Syna możliwości.

9. Zjednaj wytrwanie w życiu poprawionym,
Łaskę skuteczną, żeby być zbawionym,
A ilekolwiek [żyjąc] wezwę Ciebie,
Bądź dobrodzie[jk]ą²⁷ w wszelkiej potrzebie,

10. Opatruj żywych bez zbawienia szkody,
Zmarłych na wieczne wprowadź dusze gody,
Nawróć niewiernych, więźniom uwolnienie
Daj i strapionym w żalach pocieszenie.

11. Trójcy Najświętszej, Bogu Jedynemu,
Maryi Pannie i niebu całemu,
Niech będzie chwała w nieskończone wieki
A nam pomyślna korzyść z ich opieki.

A SONG TO THE HOLY VIRGIN MARY OF PODKAMIEŃ *NAJŚWIĘTSZA NIEBIOS
I ZIEMI KRÓLOWA* [THE HOLIEST QUEEN OF HEAVEN AND EARTH] BY STANISŁAW
LEDÓCHOWSKI, PRINTED AS *INSCRIPT_IONES SANCTI MONTIS SACRATISSIMI ROSARII*
(LVIV 1724)

The two copies of the print *Inscript_iones Sancti Montis Sacratissimi Rosarii* (Lviv 1724) preserved in Polish collections have made it possible to confirm the authorship of Stanisław Ledóchowski of the Szaława coat of arms (around 1666–1725), Marshall General of the Tarnogród Confederation, Voivode of Volhynia (since 26 March 1724), with respect to a song dedicated to the Holy Virgin Mary of Podkamień, titled *Najświętsza niebios i ziemi królowa* [The Holiest Queen of Heaven and Earth]. The text (consisting of 11 stanzas), preserved in a source printed in Lviv, was supposed to be sung to the melody of the Marian song *Bądź pozdrowiona Panienko Marya* [Hail, Holy Virgin]. A quarter of a century later, the text of the song discussed here, dedicated to the Holy Virgin Mary of Podkamień, was published anonymously in an edition titled *Pieśni o Najświętszej Maryi Pannie* [Songs about the Holy

27 Słowa nieczytelne „żyjąc” oraz „dobrodziejką” uzupełniono z egzemplarza wrocławskiego (PL-WRzno XVIII-685-II, k. [A₈r]).

Virgin Mary] (Lviv 1752). In this edition, one of the six songs performed in worship of the effigy of the Holy Virgin Mary in Podkamień, crowned in the local Dominican convent on 15 August 1727, was also the song XXX of anonymous authorship, which is attributed to Ledóchowski in the literature on the subject. The problem of the authorship of this Ukrainian song calls for further research.

Translated by Paweł Gruchala

Oksana Shkurgan – absolwentka Ukraińskiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego w Kijowie, obecnie doktorantka Studium Doktoranckiego Instytutu Sztuki PAN. Pod opieką naukową dr hab. Barbary Przybyszewskiej-Jarmińskiej, prof. IS PAN, przygotowuje dysertację na temat *Recepcja i adaptacja muzyki tworzonej w Rzeczypospolitej dla Kościoła rzymskokatolickiego w środowiskach prawosławnych i unickich (w świetle źródeł utworów partesnych i pieśni religijnych z XVII i XVIII wieku należących do dziedzictwa Ukrainy)*.

Seria „Ikonografia muzyczna. Studia i materiały”

Tom 1: Z badań nad ikonografią muzyczną do 1800

Źródła – problemy – interpretacje

redakcja Paweł Gancarczyk

Tom 2: Muzyka w sztukach wizualnych XIX–XXI wieku

redakcja Jolanta Guzy-Pasiak

Tom 3: Music, Politics and Ideology in the Visual Arts

edited by Paweł Gancarczyk & Dominika Grabiec

www.ispan.pl/nydawnictwa/ksiazki

isnydawnictwo@ispan.pl
